

Asigurarea sustenabilității în procesul planificării bugetare în Republica Moldova

Ensuring the sustainability of the budget planning process in Republic of Moldova

Lilia DRAGOMIR,
doctor în științe economice, conferențiar universitar,
Academia de Administrare Publică

Ina DARII,
specialist, Trezoreria Teritorială Chișinău,
Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova

SUMMARY

The efficiency or effectiveness of public expenditures express an optimum size of a determined report between financial efforts and commensurable or estimated effects, obtained on account of the objectives funded by the state. In circumstances of on-going growth and diversification when public needs call for high value public goods, on the one hand, while the state's financial resources do not increase just as fast, a gap of the pace is created, which leads to a permanent state of insufficiency of needed resources. This phenomenon occurs under the conditions in which consciously the Government proceeds to prioritizing social needs and, respectively, sizing public expenditures, according to several criteria (priority, opportunity, efficiency and effectiveness of public expenses, quality of public services, etc.).

Keywords: *efficiency of public expenditures, public goods, state's financial resources, public services, budget-fiscal policy / fiscal policy, financial policy, the budget process, budget planning / budgeting.*

REZUMAT

Eficiența sau eficacitatea cheltuielilor publice exprimă o dimensiune optimă a unui raport determinat între eforturile financiare și efectele comensurabile sau estimative obținabile pe seama obiectivelor finanțate de către stat. În condițiile în care nevoile publice reclamă bunuri publice de valori ridicate, în continuă creștere și diversificare, pe de o parte, iar resursele financiare ale statului nu sporesc la fel de rapid, se creează un decalaj de ritm, care conduce la o stare permanentă de insuficiență a resurselor necesare. Acest fenomen se desfășoară în condițiile în care, în mod conștient, guvernul procedează la ierarhizarea nevoilor sociale și, respectiv, la dimensionarea cheltuielilor publice, în funcție de mai multe criterii (prioritate, oportunitate, eficiență sau eficacitate a cheltuielilor publice, calitate a serviciilor publice etc.).

Cuvinte-cheie: *eficiența cheltuielilor publice, bunuri publice, resurse financiare ale statului, servicii publice, politică bugetar-fiscală, politică financiară, proces bugetar, planificare bugetară.*

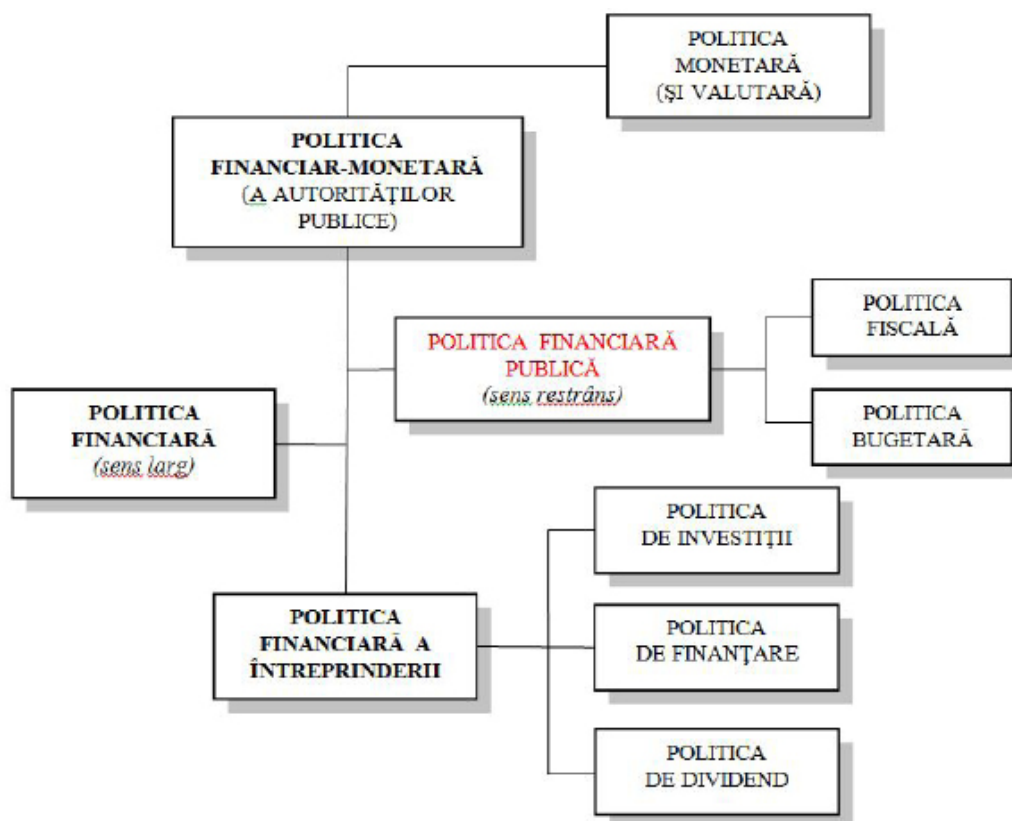
În principiu, indiferent de nivelul la care este abordată, politica financiară are un conținut specific problematicei finanțelor, ca o categorie economică ce exprimă procesele și

relațiile economice în formă bănească de producere, schimb, repartitie și consum ale produsului intern brut. În mod implicit ea vizează procesele economice în formă bănească concretizate în acumularea, distribuirea și utilizarea fondurilor (resurselor) bănești în viața economică și socială.

Deși politica financiară dispune de o independență relativă, ea se intercondiționează cu celelalte componente ale politicii economice. Deoarece fenomenele vizate prin politica finan-

nelul și domeniul în care se manifestă, și componentele bazei economice se stabilesc raporturi de interdependență, în sensul că politica financiară este, pe de o parte, emanația sistemului social-economic, iar, pe de altă parte, politica financiară determină modificări în structura sistemului, respectiv, în baza economică a societății.

Ca și componente ale politicii financiare se disting politica bugetară, politica fiscală, politica monetară, politica valutară, înglobate în conceptul de *politică financiar-monetară*, și *politică finan-*

Schema 1. Componentele politicii financiare în sens larg.

Sursă. Elaborată de autori.

ciară sunt de esență economică și se întrepătrund cu cele din economia reală, este necesară abordarea acesteia nu numai ca problematică specifică, ci și ca parte integrantă a politicii economice (și sociale) promovată la diferite niveluri de derulare a activităților socioeconomice. Prin urmare, între elementele de politică financiară, indiferent de

ciară a întreprinderii, promovată de firme, organizații,

O imagine de ansamblu asupra politicii financiare, în accepțiunea largă dată acesteia, și componentelor sale rezultă din **schema 1**.

Problematica politicii bugetare apare, astfel, de mai mare anvergură decât cea a

politicii fiscale, deoarece „instrumentele de intervenție bugetară sunt constituite atât din impozite și cheltuieli, cât și din excedente și deficite bugetare”.

În această accepțiune, se pot distinge ca și componente ale politicii bugetare următoarele:

- **politica procurării resurselor bugetare**, care se exprimă prin opțiunile privind modalitățile de procurare a resurselor bugetare ordinare, inclusiv alegerea formelor, metodelor și instrumentelor de realizare. Ea include în mod firesc impozitele, taxele și contribuțiile obligatorii (fiscale), precum și veniturile cu caracter nefiscal, respectiv-veniturile obținute de către autoritățile publice din exploatarea întreprinderilor și proprietăților lor, în ipostaza de proprietar, care le dă dreptul să participe la repartiția primară a produsului creat sau să valorifice diferite bunuri (active);

- **politica alocării și utilizării resurselor (cheltuielilor) bugetare**, care se referă în mod direct la opțiunile privind modalitățile de alocare și utilizare a resurselor bugetare sub forma generică de cheltuieli bugetare, precum și la alegerea formelor, metodelor, instrumentelor și tehnicilor utilizabile;

- **politica soldului bugetar**, care este o componentă esențială a politicii bugetare, deoarece numai pe seama bugetului se fundamentează opțiunile sau deciziile corespunzătoare acestei politici. Politica soldului bugetar se referă la promovarea unui buget echilibrat (sold zero), buget deficitar (sold negativ) sau buget excedentar (sold pozitiv), ca și la dimensiunile acceptabile ale acestui sold.

Opțiunile și deciziile privind procurarea resurselor financiare publice și cele pentru alocarea și utilizarea acestora sub forme ale cheltuielilor publice, ca și cele referitoare la gestiunea soldului bugetar se întrepătrund și se condiționează reciproc, fiind indisolubil legate într-un mix al obiectivelor, instrumentelor și tehnicilor financiare aflate la dispoziția statului.

Manifestarea bugetului ca mijloc de exer-

citare a unor influențe reglatoare asupra vieții economice și sociale se reflectă în opțiuni distincte privind angrenarea categoriilor fiscal-bugetare, alături de alte instrumente de politică economică în realizarea unor obiective generale, precum asigurarea unui grad sporit de ocupare a forței de muncă, a unui grad rezonabil de stabilitate a prețurilor, a unei balanțe de plăți externe echilibrate, precum și a unei rate acceptabile a creșterii economice. Astfel, opțiunile privind majorarea sau reducerea cotelor de impunere, introducerea de noi impozite, acordarea de facilități fiscale, modificarea volumului și structurii cheltuielilor publice, mai ales a celor de investiții, gestiunea soldului bugetar devin coordonate esențiale ale politicii fiscal-bugetare.

Obiective majore ale politicii fiscale sunt:

1. Procurarea cu randament cât mai ridicat a resurselor fiscale la dispoziția autorităților publice. Acesta presupune opțiuni asupra modalităților concrete de procurare a resurselor fiscale la dispoziția autorităților publice și, în primul rând, crearea unui sistem de impozite adecvat politicii generale.

2. Alocarea și utilizarea eficientă a resurselor fiscale. Acest obiectiv vizează stabilirea destinațiilor, modalităților de alocare și utilizare efectivă a resurselor fiscale concretizându-se, în principal, prin sistemul cheltuielilor publice, ale cărui structuri și dimensiuni reflectă orientările de politică generală, urmărind satisfacerea cerințelor de oportunitate și eficiență cât mai înaltă.

3. Asigurarea funcționării normale a instituțiilor publice. În acest sens, deciziile luate prin politica fiscală trebuie să asigure mobilizarea și distribuirea resurselor necesare derulării normale a activității instituțiilor publice, având în vedere că cea mai mare parte dintre resurse are caracter fiscal și se consumă pentru crearea și funcționarea acestor instituții.

4. Realizarea procesului de redistribuire a produsului național între sfere, domenii de activitate, categorii de persoane și indivizi. În realizarea acestui proces, politica fiscală tre-

buie axată pe principii de echitate, protecție socială și raționalitate economică.

5. Influențarea (reglarea) unor procese economico-sociale, corespunzător obiectivelor politicii generale. Sub acest aspect, societatea contemporană a asimilat ca obiective ale politicii fiscale, interconectate cu cele ale altor politici financiare; preocuparea pentru stabilizarea economiei afectată de acțiunea unor factori perturbatori, reglarea producției în raport de conjunctura economică existentă, inclusiv modernizarea și restructurarea sa și dezvoltarea durabilă a societății.

Opțiunile și deciziile ce conturează politica fiscală în sfera procurării resurselor pot fi sintetizate pe următoarele repere principale:

- crearea și ajustarea ulterioară a sistemului de impozite, taxe și contribuții obligatorii; respectiv, stabilirea formelor de prelevare a resurselor fiscale la dispoziția autorităților publice;

- alegerea metodelor și instrumentelor tehnice utilizabile în efectuarea operațiunilor de stabilire a obligațiilor de prelevare a resurselor fiscale la dispoziția autorităților publice;

- crearea și reglementarea funcționării instituțiilor însărcinate cu așezarea, colectarea și administrarea resurselor fiscale (aparatură fiscală);

- organizarea și exercitarea controlului prin organele fiscale asupra îndeplinirii și obligațiilor de efectuare a prelevărilor, inclusiv combaterea evaziunii fiscale;

- conceperea modalităților de influențare, prin impozite și taxe asupra unor fenomene economice și sociale, inclusiv stabilirea condițiilor de acordare a facilităților fiscale etc.

În același context, trebuie incluse și opțiunile privitoare la rata fiscalității și dimensionarea volumului resurselor fiscale în ansamblul resurselor financiare publice, într-o perioadă sau alta, respectiv, în diferite țări. Se pot distinge diferențieri marcante, în timp și spațiu, privind opțiunile de politică fiscală în sfera procurării resurselor, inclusiv prin prisma ratei fiscalității. Deoarece procurarea resurselor fis-

cale este, principial, un proces de redistribuire a veniturilor primare și, implicit a PIB, variabilele asupra cărora operează politica fiscală privind prelevările obligatorii pot fi considerate sintetic dimensiunile PIB și nivelul ratei fiscalității.

Pe de altă parte, în plan mondial se constată o diferențiere a ratelor fiscalității de la o țară la alta, explicabilă și prin prisma capacității contributive a celor ce suportă sarcina fiscală. De regulă, acesta este mai ridicat în țările în care mărimea PIB/locuitor este mai mare și mai scăzut în țările unde acest indicator este mai redus cu reflectarea corespunzătoare în oferta de bunuri și servicii publice. De asemenea, nivelul ratei fiscalității poate varia și sub incidența unor opțiuni de politică economică determinate de situații conjuncturale, cum ar fi: stabilizarea sau relansarea economiei confruntate cu fenomene perturbatoare sau stimularea creșterii economice, modernizării și restructurării.

Opțiunile privitoare la procurarea resurselor financiare includ, pe lângă cele ce vizează resursele cu caracter fiscal, și pe cele de procurare a unor resurse nefiscale, din exploatarea bunurilor și proprietăților statului. Deși prin prisma conținutului acestea se reflectă în politica bugetară, ele sunt interconectate cu cele cu conținut fiscal, ca opțiuni/decizii de procurare a veniturilor bugetare ordinare.

În acest context, o coordonată importantă o reprezintă gestiunea eficientă a bunurilor și proprietăților ce aparțin statului, precum și organizarea activităților din sectorul economic (productiv) de stat.

Fiecare dintre aceste opțiuni prezintă, desigur, avantaje și dezavantaje importante, față de care autoritățile publice urmează să decidă, mergând până la a lua în considerare redimensionarea sectorului economic de stat, tendința generală actuală fiind de restrângere a acestuia prin privatizarea unor întreprinderi.

La rândul lor, opțiunile și deciziile de politică fiscală referitoare la angajarea cheltuielilor publice, care se finanțează în cea mai mare

parte pe seama resurselor cu caracter fiscal vizează, în principal:

- stabilirea dimensiunilor globale ale cheltuielilor în raport cu nevoia de bunuri și servicii publice și mărirea resurselor acoperitoare, pornind de la obiectivele de realizat și prioritățile ce se impun;

- structurarea cheltuielilor pe ordonatori de credite (bugetare) și pe categorii de acțiuni (obiective) de îndeplinit;

- dimensionarea și autorizarea diferitelor categorii de cheltuieli și a alocațiilor bugetare pe ordonatori de credite, pe criterii de legalitate, oportunitate și eficiență;

- alegerea metodelor de finanțare/autofinanțare a cheltuielilor în raport cu specificitatea proceselor de care sunt generate și particularitățile domeniilor de activitate, în care se realizează;

- conceperea și adoptarea modalităților de alocare-utilizare a resurselor corespunzătoare realizării cheltuielilor de către entitățile publice;

- crearea cadrului reglementativ privind efectuarea diferitelor cheltuieli;

- organizarea și exercitarea controlului asupra folosirii resurselor alocate, în realizarea cheltuielilor publice;

- conceperea modalităților de influențare prin cheltuielile publice asupra fenomenelor economice și sociale, în sensul stimulării celor pozitive sau inhibării celor negative.

Este de remarcat faptul că această latură a politicii fiscale se manifestă în contextul opțiunilor de politică bugetară, deoarece finanțarea cheltuielilor publice bugetare se realizează nu în mod separat din resurse fiscale, ci din ansamblul resurselor financiare publice, inclusiv din cele nefiscale.

Prin prisma factorilor de influență directă asupra volumului acestor cheltuieli, este de semnalat, pe de o parte, dimensiunea cantitativă fizică a consumurilor de bunuri și servicii cu caracter public, iar pe de altă parte, dimensiunea valorică reflectată în mărirea cheltuielilor de finanțat. Sub primul aspect,

creșterea sau reducerea consumurilor depinde de dimensiunile obiectivelor de realizat în plan fizic, asumate de către stat. O opțiune de tip intervenționist, inclusiv în economie, presupune dimensiuni mai mari ale consumurilor fizice pentru realizarea obiectivelor respective și invers.

Sub aspectul dimensiunilor valorice, ale cheltuielilor publice, o influență majoră exercită nivelul prețurilor care, la rândul său, poate reflecta deprecierea monetară, ca proces inflaționist de mai mare sau mai mică amploare. În acest sens, poate avea loc o creștere a dimensiunilor cheltuielilor publice (sub aspect valoric), ca efect al creșterii inflaționiste a prețurilor, fără a fi însoțită de o majorare corespunzătoare a consumurilor fizice. Din această perspectivă, aprecierile asupra mărimii cheltuielilor publice, inclusiv asupra dinamicii acestora, în cadrul politicilor fiscale promovate de guvern trebuie să țină seama atât de mărirea nominală, cât și de mărirea reală a cheltuielilor, respectiv a consumurilor realizate.

Politica bugetar-fiscală și prognozele macrobugetare pe termen mediu, în baza cărora se fundamentează bugetele anuale, se elaborează în conformitate cu regulile bugetar-fiscale stabilite de **Legea nr. 181 din 25.07.2014 privind finanțele publice și responsabilitățile bugetar-fiscale** și se actualizează periodic pentru a asigura stabilitatea macroeconomică și sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu și lung (principiul previzibilității și sustenabilității).

Legea nr. 181 din 25.07.2014 privind finanțele publice și responsabilitățile bugetar-fiscale stabilește regulile politicilor bugetar-fiscale, care vor spori transparența și responsabilitatea managementului politicii fiscale din Republica Moldova.

Politica bugetară se axează pe constituirea, distribuirea și utilizarea celui mai important fond public: fondul bugetar. Politica bugetară are o sferă mai largă de cuprindere decât politica fiscală, incluzând, pe lângă problemele vizate de politica fiscală, opțiunile asupra pro-

curării resurselor sub alte forme ale veniturilor ordinare decât cele fiscale (veniturile nefiscale), ca și cele privind soldul bugetar, inclusiv derularea procesului bugetar.

Politica bugetară pe termen mediu se axează pe sporirea calității programelor de cheltuieli publice, alocarea resurselor conform angajamentelor existente, alocările de resurse pentru prioritățile noi de politici, reformarea procesului de planificare a cheltuielilor publice, eficiența și eficacitatea cheltuielilor.

Politica fiscal-bugetară este instrumentul-cheie al statului în atingerea obiectivelor sale de dezvoltare. Calitatea și durabilitatea creșterii economice depind în mare măsură, de eficiența de alocare și utilizare a resurselor financiare limitate din buget. Utilizarea eficientă a finanțelor publice însă nu poate fi obținută fără un cadru fiabil de planificare și executare a bugetului de stat. Din aceste considerente, este important de asigurat un cadru instituțional și normativ de management fiscal, capabil să asigure o dezvoltare economică, fără a pune în pericol sustenabilitatea finanțelor publice.

Obiectivele generale ale politicii bugetar-fiscale sunt:

a) asigurarea disciplinei bugetar-fiscale generale și a stabilității bugetului public național pe termen mediu și lung;

b) asigurarea unui management eficient al datoriei de stat și al datoriei unităților administrativ-teritoriale, cu menținerea acestora la un nivel sustenabil pe termen mediu și lung;

c) dezvoltarea unui cadru bugetar-fiscal previzibil și transparent;

d) optimizarea poverii fiscale și eficiența sistemului de administrare fiscală.

Eficiența sau eficacitatea cheltuielilor publice exprimă o dimensiune optimă a unui raport determinat între eforturile financiare (consumul de resurse financiare publice) și efectele comensurabile sau estimative obținabile pe seama obiectivelor finanțate de către stat. În condițiile în care nevoile publice reclamă bunuri publice de valori ridicate, în

continuă creștere și diversificare, pe de o parte, iar resursele financiare ale statului nu sporesc la fel de rapid, se creează un decalaj de ritm, care conduce la o stare permanentă de insuficiență a resurselor necesare. Acest fenomen se produce în condițiile în care, în mod conștient, guvernul procedează la ierarhizarea nevoilor sociale și, respectiv, la dimensionarea cheltuielilor publice, în funcție de mai multe criterii (prioritate, oportunitate, eficiență sau eficacitate a cheltuielilor publice, calitate a serviciilor publice etc.) [3, p.175].

Planificarea bugetară asigură următoarele principii de bază: credibilitatea bugetară; transparența și comprehensivitatea; ordinea și perspectivele de politici ale bugetului; relațiile interbugetare.

În aplicarea metodelor de evaluare a indicatorilor înscrși în bugetul anual, ca și a celor cuprinși în programe având un orizont de timp mediu sau lung, cel mai important obiectiv de atins trebuie să fie eficiența utilizării resurselor.

Optimizarea cheltuielilor se realizează în cele mai bune condiții, de optim social, atunci când este posibilă alegerea alternativei celei mai puțin costisitoare, în raport cu rezultatul final al serviciului public, pentru care se dorește creșterea cantitativă a serviciului public; modernizarea din punctul de vedere al producerii serviciului public, în vederea maximalizării utilității la consumator, dată de satisfacția performanțelor; maximalizarea utilității la consumator, comportând și latura economică (cel mai mic preț plătit și cel mai mic cost în utilizare) etc. Aceste aspecte implică minimalizarea costurilor proiectelor obiective de finanțat, ceea ce permite costuri sociale minime; prețuri accesibile plătite de consumatori; creșterea calității consumului de bunuri publice și satisfacția consumatorului public. Toate acestea conduc la maximalizarea bunăstării sociale.

În contextul continuării reformelor în domeniul bugetar-fiscal, în perspectivă pe termen mediu rămâne valabilă necesitatea

consolidării bugetar-fiscale, pentru a evita riscurile legate de șocurile interne și externe, precum și dependența de asistența financiară externă. În scopul consolidării bugetar-fiscale, sunt necesare în continuare măsuri susținute pentru perfecționarea continuă a politicii fiscale și administrării fiscale, precum și pentru asigurarea ajustărilor, prin menținerea unor constrângeri de cheltuieli și reforme fiscale structurale.

Măsurile de austeritate în partea de cheltuieli vor contribui la menținerea trendului sustenabil al finanțelor publice.

Ca elemente ale consolidării fiscale pe termen mediu (2016-2018) au fost fixate [2]:

- consolidarea macroeconomică și relansarea creșterii economice, asigurând creșterea reală între 3 - 4% pe orizontul de referință, după o temperare a creșterii în anul 2015, prin stimularea consumului și dezvoltarea proiectelor de investiții cu importante efecte în economie;

- menținerea veniturilor și cheltuielilor publice în diapazonul 37,1 - 35,2% în PIB și, respectiv, 42,8 - 38,8% în PIB. Deficitul bugetar în anul 2018 exceptând granturile va constitui 4,2% din PIB, dintre care 2,0 p.p. revin proiectelor de investiții capitale, finanțate din surse externe, ceea ce se încadrează în reglementările Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale nr. 181 din 25.07.2014, conform căreia nivelul maxim admisibil al deficitului bugetar către anul 2018 nu poate depăși 2,5% din PIB, exceptând granturile, precum și ținând cont de volumul investițiilor capitale cu finanțare din surse externe;

- perfecționarea continuă a politicii fiscale și administrării fiscale, ca factor de bază în consolidarea bugetar-fiscală;

- îmbunătățirea climatului de desfășurare a activităților economice;

- reducerea sectorului tenebru al economiei și combaterea corupției ca surse semnificative de majorare a veniturilor bugetare;

- prioritizarea cheltuielilor publice prin re-alocarea resurselor disponibile la programele

prioritare, repartizarea optimă a resurselor între cheltuieli recurente și investiții capitale și perfecționarea mecanismului de planificare și raportare bugetară;

- menținerea datoriei de stat la un nivel sustenabil: ca pondere în PIB, soldul datoriei de stat va înregistra o tendință constantă pe parcursul anilor 2016-2018 de la 44,1% în 2016 până la 44,4% în 2018;

- continuarea politicii de reducere și prevenire a apariției de noi arierate, întrucât arieratele bugetare reprezintă un risc potențial pe termen mediu la adresa sustenabilității fiscal-bugetare, vor fi luate și mai departe măsuri corective pentru reducerea acestora;

- încadrarea cheltuielilor recurente în diapazonul de la 39,0% în 2016 la 35,8% din PIB în 2018, cheltuielilor de personal: între 8,8% în 2016 până la 8,2% din PIB în 2018; investițiilor capitale: între 3,7% în 2016 la 3,0% din PIB în 2018.

De asemenea, pe termen mediu, este necesar de realizat consolidarea bugetară pe baza reformelor bugetare structurale.

Coordonatele predominante ale politicii cheltuielilor pe anii 2016-2018:

- asigurarea în perioada 2016-2018 a resurselor pentru dezvoltarea economică sustenabilă prin majorarea cheltuielilor bugetului public național în medie cu circa 3,4 miliarde lei sau cu 6,5 la sută;

- creșterea eficacității eficienței alocărilor bugetare și reducerilor de cheltuieli pentru identificarea de economii în vederea creării spațiului fiscal pentru domenii prioritare cu influență asupra creșterii economice: proiecte în infrastructură, educație, justiție, agricultură etc.;

- cheltuielile bugetare estimate pentru anul 2016 sunt prevăzute în sumă de 55,6 mlrd. lei, respectiv, 42,9% din PIB, ajungând în anul 2018 la 60,2 mlrd. lei, respectiv, 39,0% din PIB, reprezentând o scădere cu 3,9 puncte procentuale, ceea ce denotă o continuare a procesului de ajustare, folosirea cu eficiență a banilor publici pentru a lăsa spațiul fiscal pen-

tru cheltuielile de investiții care vor constitui în această perioadă, în medie, 3,8% din PIB;

- cheltuielile recurente vor constitui în această perioadă în medie circa 36,0% în PIB, inclusiv cheltuielile de personal care se încadrează în diapazonul 8,8% din PIB în 2016 - 8,2% din PIB în 2018.

Disciplina fiscal-bugetară este asigurată doar prin echilibrarea veniturilor și cheltuielilor bugetare pe parcursul ciclurilor economice. În perioadele de criză economică sau de reforme structurale vaste, fiind și cazul Republicii Moldova din ultimii ani, bugetul de stat poartă un caracter deficitar. Finanțarea deficitului prin împrumuturi creează însă anumite riscuri pentru rambursarea acestor datorii în viitor de către stat și, respectiv, pentru întreg sistemul bugetar. Astfel, gestionarea datoriei

de stat devine o prioritate pentru atingerea unei durabilități fiscale, îndeosebi în cazurile în care are loc o creștere bruscă a datoriei publice, care nu este însoțită de o transparență decizională și de raportare.

Calitatea finanțelor publice depinde extrem de mult de nivelul de îndatorare a instituțiilor publice. Acest fapt se datorează faptului că creșterea nivelului datoriei poate să genereze un set de riscuri pentru întregul sistem bugetar și să aibă consecințe semnificative pe termen lung. Amplificarea riscurilor are loc, de obicei, în perioadele de crize financiare și economice. Pentru a face față acestor provocări, orice stat are nevoie de un sistem performant de management al datoriei publice, capabil să evalueze și să gestioneze aceste riscuri.

BIBLIOGRAFIE

1. Legea nr.181 din 25 iulie 2014 privind finanțele publice și responsabilitățile bugetar-fiscale. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 223-230 din 08.08.2014.
2. Cadrul bugetar pe termen mediu (2016-2018). Republica Moldova, Ministerul Finanțelor, Chișinău, 2015.
3. Văcărel Iu. și alții. Finanțe publice. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2003, 666 p.

Prezentat: 4 noiembrie 2016.

E-mail: rotarulilia@inbox.ru